

GDK: 907.1 + 907.2 : (497.12 Trnovski gozd)

Zaščita in ureditev Trnovskega gozda v vzgojno-izobraževalne namene¹

Edo KOZOROG*

Trnovski gozd obsega osrednji del Trnovske planote in je od nekdaj v državni lasti. Izmerjen in razmejen je bil leta 1736, prvi gozdnogospodarski načrt, zasnovan na principih trajnosti, pa je bil izdelan leta 1771 in je skupaj z načrtom za tolminske in bovške gozdove najstarejši v Sloveniji. Od takrat pa do danes gozdarji načrtno spremljamo in usmerjamo razvoj tega gozda, ki danes obsega 9.145 ha.

V tem stoletju je postal Trnovski gozd eden najbolj obiskanih gozdnih kompleksov v Sloveniji. Njegova zadovoljiva vitalnost, ohranjenost, nenaseljenost in ugodnosti višinske lege pritegnejo ob koncu tedna množice obiskovalcev, ki (ne)hote motijo njegov življenjski ritem. V zadnjih desetletjih je opazno tudi sušenje jelke in drugih drevesnih vrst, močna poškodovanost mladega drevja zaradi objedanja, močan pečat pa dajejo gozdu tudi vetrolovi. Vse to so seveda novi izzivi za primorske gozdarje za uveljavljanje zakonskih načel sonaravnosti in večnamenskosti v praksi. V tej smeri je naravnani tudi projekt **Zaščita in ureditev Trnovskega gozda v vzgojno-izobraževalne namene**, ki je imel namen v povezavi s proizvodnimi in ekološkimi funkcijami podrobneje ovrednotiti še socialne funkcije Trnovskega gozda. Projekt je potekal preko Društva inženirjev in tehnikov gozdarstva

Posočja, ob sodelovanju Zavoda za gozdove Slovenije in ob finančni podpori REC-e.

V projektu so podrobneje analizirani zunanji in notranji tokovi obiska Trnovskega gozda, izvedena pa je bila tudi anketa med obiskovalci o pogledih na Trnovski gozd.

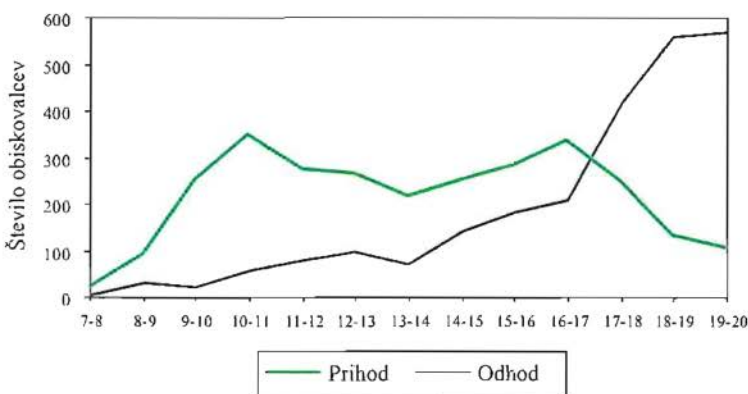
Obisk Trnovskega gozda smo analizirali na podlagi štetja nedeljskega obiska v avgustu leta 1995. Od preko 3.000 obiskovalcev je bila okoli tretjina italijanskih državljanov. Ugotovili smo, kako je razporejen obisk preko dneva in katere dostopne poti so najbolj obremenjene.

Z analizo podatkov na nekaterih najbolj obiskanih turističnih točkah (Čaven, Golaki, Mrzovec, Poldanovec, prostori za piknik) smo analizirali notranje tokove obiska v Trnovskem gozdu.

Z anketo izvedeno med nad sto slovenskimi in italijanskimi obiskovalci, smo ugotovili, kakšna populacija obiskovalcev zahaja v Trnovski gozd, kako in zakaj ga obiskujejo, koliko časa se zadržujejo na tem območju in kakšne želje imajo glede ureditve Trnovskega gozda.

Rezultati študije so bili naslednji:

- Na podlagi ovrednotenja funkcij smo opredelili, na katerih območjih je obisk javnosti moteč, in na drugi



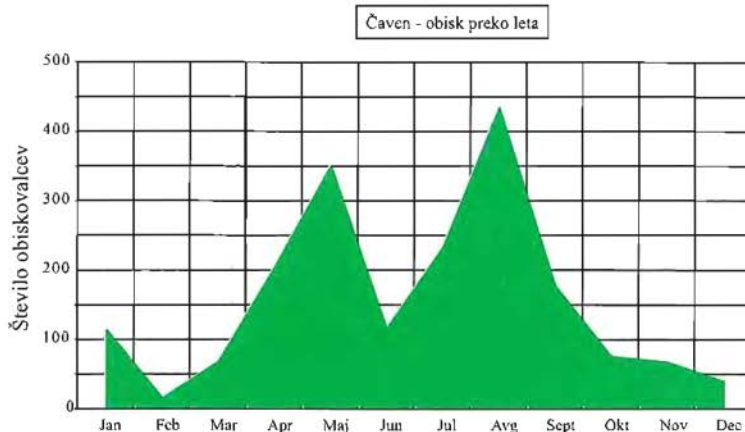
Grafikon 1: Dnevni ritem obiska Trnovskega gozda

* E. K., Zavod za gozdove Slovenije, OE Tolmin, Tumov drevored 17, 5220 Tolmin, SLO

¹ Prispevek je bil predstavljen na strokovnem večeru Rekreacija v gozdu (naravi) - problemi in rešitve, 4. 2. 1999 na Bledu

strani, na katera območja lahko neškodljivo usmerimo obiskovalce.

- Podali smo nekatera izhodišča za ohranjanje, zavarovanje in upravljanje Trnovskega gozda.



Grafikon 2: Analiza obiska Antona Bavčarja na Čavnu

- Predlagali smo nekaj konkretnih projektov za popostritev turistične ponudbe: prostore za piknik, informacijske table, razgledišča, ureditev gozdarskega muzeja, in podobno.
- Predlagane so bile razširitve nekaterih gozdnih rezervatov, ki zajemajo najbolj ohranjena območja. Predlog rezervatnega območja Golakov meri danes preko 700 ha.
- Urejena je bila učna pot skozi Trnovski gozd, ki povezuje 17 najzanimivejših turističnih točk. Za širšo javnost je bila izdana knjižica o Trnovskem gozdu. V sodelovanju z Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine in Zavodom za gozdove Slovenije je večina teh točk že opremljenih z informacijskimi tablam, nekaj pa jih bo opremljenih v naslednjih letih.
- Izdelan projekt je dobra podlaga tudi za usmerjanje drugih načrtovalcev turistične infrastrukture v Trnovskem gozdu.

Ob poteku samega projekta in v sami praksi se kaže pomanjkljivost slovenske zakonodaje predvsem v naslednjem:

1. Državne institucije, kot so Zavod za gozdove Slovenije, Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine, Triglavski narodni park in druge, nimajo zadostne pristojnosti za usmerjanje načrtovanja turistične infrastrukture in usmerjanje obiskovalcev v naravnem okolju, razen če niso same nosilci projekta, kar pa je pogojeno predvsem s financiranjem.

2. Neustrezen nadzor nad izvajanjem veljavnih predpisov v gozdovih in v naravnem okolju.

3. Neustrezno rešeno upravljanje večjih državnih kompleksov, kjer so, podobno kot v Trnovskem gozdu, močno poudarjene socialne vloge.

Dodatne informacije o projektu: <http://www.ljudmila.org/retina/rec/publ/zborniki/modri/proj46.htm>

VIRI

KOZOROG, E. et al., 1996. Zaščita in ureditev Trnovskega gozda v vzgojno-izobraževalne namene.- DIT gozdarstva Posočja. Tolmin.

KOZOROG, E., 1998: Skozi Trnovski gozd.- Gozdovi v Posočju 2, Branko, d. o. o., Nova Gorica.



Prostor za piknik v Krnici (Foto: Edo Kozorog)